

διωχτεύθησαν καὶ διενεμήθησαν ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἐσαεὶ εὐγνωμονήσει αὐτῷ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐνὸς τῶν παρ' ἡμῶν ὑραιότερων ὑδραυλικῶν ἔργων.

Κατὰ τὸ δεκαετὲς τοῦτο διάστημα τῷ ἀνετέθῃ ἐπανελημμένως ἢ διεύθυνσις τοῦ τμήματος τῶν Δημοσίων ἔργων, καθ' ἣν κατενόησε τὴν διὰ τὴν ὁσημέραι παρ' ἡμῶν ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἐλλείψει σώματος ἐπιστημόνων ἀποκλειστικῶς ἀπασχολουμένων εἰς ταῦτα, μετὰ εἰδικὴν ἐν Εὐρώπῃ σπουδὴν. Οὗτός ἐστιν ὁ μόνος λόγος οὗ ἕνεκα ἐνεκολπώθη τὴν ἰδέαν τῆς συστάσεως τοῦ σώματος τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἐκλογῆς καὶ μορφώσεως τῶν τοῦτο ἀπαρτισάντων προσώπων καὶ τὴν μεταβολὴν τοῦ μέχρι τότε παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν Ἑσωτερικῶν τμήματος εἰς διεύθυνσιν δημοσίων ἔργων· μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν δὲ τοῦ σχετικοῦ περὶ τούτου Νόμου, οὐδόλως ἐδίστασε νὰ θυσιάσῃ ὃν ἐκέκτετο τότε βαθμὸν τοῦ ἀντίσυνταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ, ἀναδειχθεὶς διευθυντὴς τῶν Δημοσίων ἔργων.

Διὰ τῆς ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας ἐπιψηφίσεως τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν συγκοινωνίαν μέσων, κατὰ τὰ τελευταῖα μόνα ἔτη, ὡς ἐκ τῶν σχετικῶν φαίνεται στατιστικῶν, κατεσκευάσθησαν ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ πλείονα ἔργα ἢ καθ' ὅλον τὸ μέχρι αὐτοῦ χρονικὸν διάστημα τὸ ἀπὸ τῆς αὐτονομίας τοῦ τόπου, καὶ δύναται τις πλέον σήμερον δι' ἀμάξης νὰ μεταβῇ ἀπὸ Καλαμῶν εἰς Λαμίαν. Ὅπου παρουσιάσθη δυσχέρεια διὰ τῆς ἐπιτοπίου μεταβάσεως αὐτοῦ τὰ φυσικὰ ἐμπόδια ἤρ-

θησαν· θὰ τὸ μαρτυρήσουν ἡ Κλεισοῦρα ἐπὶ τῆς ἀπὸ Μεσολογίου εἰς Ἀγρίνιον ὁδοῦ, ἡ ἐπιθαλασσία ὁδὸς τοῦ Μεσολογίου, ἡ γέφυρα τῶν Καλαμῶν, ὁ καταλιπὼν τὴν κοίτην τοῦ Σπερχειῶς καὶ τόσα ἄλλα ἔργα, ὧν ἕνεκα κατὰ σπιθαμὴν διήλθεν ὁ Σκαλιστήρης τὴν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ τέλους τοῦ βίου του, τὰς ἀγαθοεργούς ἀλλ' ἐπιπό- νους καὶ τέλος θανατηφόρους δι' αὐτὸν ἐξακολουθῶν μεταβάσεις.

Κάτοχος οὐ μόνον βαθείας γνώσεως τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν ἀλλὰ καὶ εὐρείας ἐγκυκλοπαιδικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἰδίως δὲ γνώστης τῶν τῶν ἄλλων ἐθνῶν νεωτάτων νομοθεσιῶν, τῶν ἀναγομένων εἰς τὰ δημόσια ἔργα, ἡδυνήθη ἀποβλέπων εἰς τοὺς ἰδιαίτους ὅρους καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου νὰ προπαρασκευάσῃ τὰ ἀναγκαῖα νομοθετήματα διὰ τὰ μεγάλα δημόσια ἔργα, αἱ δὲ συμβάσεις περὶ σιδηροδρόμων, τῆς διορύξεως τοῦ ἰσμοῦ τῆς Κορίνθου, τῆς ἀποξηράνσεως τῆς Κωπαίδος, ὡς καὶ οἱ νόμοι περὶ τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου προσωπικοῦ τῶν Δημοσίων ἔργων καὶ ἡ πληθὺς τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασθέντων προσώπων ὁμοῦ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεσθέντων ἔργων θὰ διατηρήσωσιν αἰωνίαν τὴν μνήμην του. Τοῦτο κατεδείχθη καὶ διὰ τῶν ὑπὸ τούτων ἐπὶ τῆς σοροῦ του κατατεθέντων 12 βαρυτίμων στεφάνων.

Πρὸ ἐτῶν εἶχε προαχθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς Ταξίαρχον τοῦ τάγματος τοῦ Σωτήρος. Ἡ δὲ Σχολὴ τῶν Τεχνῶν ἐψήφισεν ὅπως μεγάλη εἰκὼν αὐτοῦ ἀναρτηθῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τῆς.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗΣ

Τὸ φθίνον ἔαρ ὑπῆρξεν ἀπαισίως ἀνηλεὲς εἰς τὰς ποιητικὰς ὑπάρξεις· δὲν ἦτο ἔαρ, ἦτο χειμὼν θυελλώδης διὰ τὸ ποιητικὸν ἡμῶν στερῶμα. Μόλις εἶχε παρέλθει μὴν ἀφ' ἧς ἡ Φωτεινὴ Οἰκονομίδου, ἡ μελαγχολικὴ καὶ τρυφερὰ ψάλτρια, ἀνέμελψε τὸ κύκνειον αὐτῆς ᾄσμα καὶ ὁ Ἑμμανουὴλ Στρατουδάκης, ὁ πατριώτης καὶ αἰσθηματικὸς ποιητής, ἀνηρπάγη ἄφνω ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν βαθύτατα ὀδυνωμένων φίλων του, ἐνῷ τὸ βλέμμα του ἔλαμπεν ἐκ ζωῆς καὶ νεότητος σφριγηλῆς εἰσέτι, τὸ δὲ βῆμά του ἐχώρει ἀσφαλῶς ἐπὶ μέλλον· ὑπισχνούμενον ὅτι ἤθελεν ἡμέραν τινὰ προπορίσει αὐτῷ τὴν τόσῃ ἀναγκαίαν ἀλλ' οἱμοὶ! ἀνέφικτον εἰς τὰς ποιητικὰς φύσεις γαλήνην.

Οὕτως ἐν βραχεὶ ἀπέδρασαν περυγίσασαι εἰς τὴν Αἰωνιότητα ἐκ τοῦ ποιητικοῦ ἡμῶν κλωδοῦ δύο ἀδελφαὶ ἀκανθουλίδες, ἡδύμολποι καὶ ἐνθουσιῶσαι· ἐκ τοῦ ποιητικοῦ ἡμῶν ὀρίζοντος διεγράφησαν δυὰς ἀστέρων, οὐχὶ μὲν μεγέθους ἀξιοσημειώτου, ἀλλ' ἱλαροὶ τὴν λάμψιν καὶ γλυκύτατοι...

Ὁ Στρατουδάκης ἤρξατο νεαρώτατος νὰ θεραπεύῃ τὰς Μούσας, ἃς ἠγάπησε θερμῶς. Ἐκτὸς τῶν ἐν διαφόροις περιοδικοῖς πολλῶν δημοσιευμάτων του, ἐξέδωκεν ἐν ἰδίῳ τεύχει τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1873 τοὺς Παλμοὺς καὶ Στόνους, λυρικὴν συλλογὴν κριθεῖσαν ἀξίαν λόγου εἰς τὸν Βουτσινᾶιον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ ἔτους ἐκείνου. Ἐκτοτε δὲ κατὰ καιροὺς ἐδημοσίευσε τὴν Ἑλλάδα, διθύραμβον ἀπαγγελθέντα ἐν τῇ αἰθούσῃ συλλόγου τινός, τὸ Μεσολόγγι, ποίημα ἐπικολυρικόν, καὶ τὰς Λυρικὰς Ποιήσεις κατὰ τὸ 1877, μεθ' ὃ σπεύσας συμμετέσχε τοῦ τελευταίου ἀγῶνος τοῦ 1878, ὃν ἡ γενέθλιος αὐτοῦ Κρήτη, ἡ μὴ πίπτουσα ἢ ἴν' ἀρυσθῇ, ὡς ἄλλος Ἀνταῖος, νέας δυνάμεις πρὸς νέον ἀγῶνα, ἠγωνίζετο κατὰ τῶν βαρβάρων αὐτῆς βιαστῶν. Καὶ ἐκεῖ, ἐπὶ τῶν γιγαντοτρόφων βουνῶν τῆς μεγαλομάρτυρος νήσου, ἔσurreν αὐτὸν φιλοπατρία ἀκραιφνής, ὁ νέος καὶ ἀβροδίατος τέως ποιητής, ταλαιπωρηθεὶς καὶ πάντας τοὺς κινδύνους καὶ κακουχίας καὶ στερήσεις τῆς μονομαχοῦσης μετὰ τοῦ τουρκικοῦ κολλοσοῦ Κρήτης συμμερισθεὶς, ἀπέδειξεν, ὅτι διὰ τὴν χαίρε

αὐτοῦ, εἰ καὶ μόνον τὴν γραφίδα τοῦ ποιητοῦ χειρίζομένην ἕως τότε, δὲν ἦτο βαρὺ τὸ ξίφος τοῦ πολεμιστοῦ ἐπαναστάτου. Καταπνιγείσης, μοῖρα ἀπαισία, καὶ τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης, ὁ Στρατουδάκης ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐξετύπωσε τὰς Κρητικὰς Ἑμπνεύσεις του, τὴν τελευταίαν συλλογὴν του. Ἀπὸ τοῦ χρόνου ὅμως ἐκείνου, σαφεῖς ἐν ταῖς πατριωτικαῖς αὐτοῦ προσδοκίαις, ἐφαίνετο οἷονεὶ διατελῶν ὑπὸ εἰδός τι ληθαργώδους ἀπογοητεύσεως, οὐδ' ἤκούετο κελαδοῦσα πλέον ὅσῳ τὸ πρὶν συχνάκις ἡ Μοῦσά του. Ἐν τούτοις, εἰ καὶ ὡς κύριον πλέον ἔργον του ἐθεώρει τὴν θέσιν του ὡς γραμματέως

καὶ οἱ λαοὶ ἀποδέχονται ὡς θεοσδότους ἀποκαλύψεις. Οἱ δεύτεροι ἀρκοῦνται νὰ ψάλλωσι τὸν ἔρωτα καὶ τὸν Μάϊον, νὰ κλαίωσι τὴν συμφορὰν, ν' ἀναρριπίζωσι τὸ φρόνημα, νὰ συγκινῶσι τὴν καρδίαν. Καὶ ἂν ἀληθεύῃ, ὅτι ὡς λυδία λίθος τῆς ἀξίας ἔργου τινὸς δέον νὰ λαμβάνηται ἢ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἢ ἀκροάσεως αὐτοῦ παραγομένη ἐντύπωσις, παρορωμένων τῶν κανόνων τῆς οὐχὶ σπανίως σχολαστικῆς κριτικῆς, ὁ Στρατουδάκης ἀναντιλέκτως δικαιούται νὰ διεκδικήσῃ θέσιν τινὰ μεταξὺ τῶν ποιητῶν-ὑπολαΐδων· διότι πολλὰ τῶν ποιήσεων αὐτοῦ ἐξαίρουσι τὸ πνεῦμα καὶ συγκινοῦσι τὴν καρδίαν βαθύτατα.

ΚΡΕΜΛΙΝΟΝ

ΤΟ ΔΙΑΣΗΜΟΝ ΦΡΟΥΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

(186 σελ. 61.)

παρὰ τῶ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας, οὐδὲν ἤττον ὅμως ἐξηκολούθει θύων ταῖς Μούσαις, ὡσάκις ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην ἰδίας ψυχαγωγίας.

Ἦτο ἰδιοφυΐα ποιητικὴ, ἀλλ' ὅ,τι ἐν ταῖς ψυχικαῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν ὑπερεῖχεν ἦν τὸ αἶσθημα. Σχολή, ἣν ἠκολούθει ἦτο ἡ ῥωμαντικὴ, ἣν ὁ Παράσχος ἐκ τῶν συγχρόνων μετήγγισε παρ' ἡμῖν κ' ἐμόρφωσεν εἰς τύπον ἑλληνικόν. Ὁ κ. Καζάκης διαιρεῖ πού τοὺς ποιητὰς εἰς δύο τάξεις: τὴν τῶν ἀετῶν καὶ τὴν τῶν ὑπολαΐδων. Οἱ πρῶτοι πλαστουργοῦσι κόσμους ὁλοκλήρους ἐν ταῖς σφαίραις τοῦ ἰδεατοῦ, οὓς οἱ μέλλοντες αἰῶνες ἐσέβονται

Ἡ ἐκ τοῦ θανάτου θλίψις ὑπῆρξεν ὀδυνηροτέρα, διότι ἦν αἰφνίδιος. Ὑγιέστατος ἀποχωρήσας τῶν φίλων του τὴν νύκτα κατεκλίθη ἀποκοιμηθεὶς, ἀλλὰ δὲν ἐξύπνησε πλέον, παθὼν καθ' ὕπνον ἐκ κεραυνοβόλου νοσήματος τῆς καρδίας.

Καὶ οὕτως ἡ καρδία ἐκείνη, ἥτις ἐρρύθμισε τὴν ποιητικὴν του γραφίδα καὶ ἐχειραγώγησε τὸν ἀτυχῆ ποιητὴν εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς πράξεις ἐν τῷ βίῳ, εἰσήγαγεν αὐτὸν καὶ εἰς τὴν πύλην ἐκείνην, ἥτις, κατὰ τὸν θεῖον Οὐγκώ, δὲν ἀνοίγει, φεῦ, ἔσθθεν.